

ALEXANDRU NEAMȚIU

(1918—1995)

Intristarea — sentimentul ce copleșește în fața despărțirii iremediabile de cei apropiați — devine cu atât mai adâncă atunci când pleacă pentru totdeauna un om de o valoare deosebită, care a ilustrat o știință și a servit cu devotament, vreme de decenii, instituții dedicate ei.

Asemenea regrete adânci încearcă prietenii și colegii din Institutul de Istorie din Cluj-Napoca, după ce au petrecut pe ultimul drum pe Alexandru Neamțiu.

Și-a început activitatea la Institutul de Istorie, pe atunci la Sibiu, în anul 1943. A desfășurat-o paralel cu predare și seminarizare de istorie medievală românească și discipline auxiliare, la Universitate și la Institutul Pedagogic din Târgu Mureș, pentru a o încheia, înaintea pensionării, la Arhivele Statului, filiala Cluj.

Nu e un cuvânt convențional acela că Alexandru Neamțiu a *ilustrat* știința istorică. A fost un asiduu și temeinic cercetător al arhivelor. A elaborat rezultatele cercetărilor sale în zeci de studii, la care se mai adaugă și contribuțiile la tratatul de istoria României, la volumele Din istoria Transilvaniei și la colecțiile de documente privind evul mediu transilvan și răscoala lui Horea.

Calitatea de eminent cercetător al arhivelor și colaborator la publicații de izvoare o datora pe de o parte pasiunii pentru știință, pe de alta pregătirii temeinice în cel puțin două domenii, în care nu mulți mai excelează așa cum, a excelat el: era un foarte competent paleograf și un la fel de bun cunoscător al limbii latine medievale. Cu scrisul lui de o caligrafie admirabilă, exprimând un spirit ordonat, echilibrat, realiza aproape fără a recurge la vreun instrument auxiliar, transcrierea și traducerea directă a documentelor, după original. Putea fi numit, pe drept cuvânt, un *expert* în aceste operațiuni esențiale pentru practica oricărui istoric adevărat. A fost, de altfel, și coautor la un prețios glosar de termeni și expresii din documentele latine medievale din Transilvania — lucrare de erudiție, în elaborarea căreia a stat alături cu mari somități în materie.

Cercetările sale arhivistice s-au concentrat mai cu seamă asupra fondurilor domeniului minier al Zlatnei. În urma publicării lor, se poate spune fără exage-

rare că Alexandru Neamțiu s-a afirmat drept cel mai însemnat și mai fecund specialist din ultimele decenii în istoria mineritului din Transilvania în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea.

A scris despre situația generală a acestei ramuri economice, despre starea social-profesională a minerilor, frământările și nemulțumirile lor, despre tehnica minieră, capitalurile societăților din branșe, situația sanitară din cuprinsul acestor exploatari.

Ultima problemă l-a condus către descoperirea de date noi din biografia reputaților medici români care au profesat în mediul minier: Ioan Piuariu-Molnar și Vasile Pop. Asupra celui dintâi — figură remarcabilă de luminist, om de știință și ostenitor al începuturilor mișcării noastre naționale în Ardeal — Alexandru Neamțiu a revenit de mai multe ori prin tot alte studii, cu mereu alte dezvăluiri de informație inedită.

O activitate de cercetare atât de bogată și de valoroasă poate fi elogiată, și ar merita să mai fie, prin așternerea spre amintire încă a multor aprecieri.

Dar nu ele sunt singurele chemate și potrivite ca să exprime sinceritatea sentimentelor de amărăciune la despărțirea de un atât de admirabil coleg și amic, așa cum a fost Alexandru Neamțiu pentru întregul Institut de Istorie din Cluj-Napoca.

Pe lângă aceea de om de știință excepțional, el mai cumula și o dimensiune umană cu totul aparte. O fire caldă, optimistă, iubindu-și semenii, neocolindu-le societatea și schimburile vioaie de păreri. Temperament robust, dotat cu un nesfârșit, spontan și sănătos simț al umorului. Caracter ferm, marcat de refuzul de a accepta nedreptatea și fățarnicia; spre a le denunța, era gata să meargă până la o angajare imprudentă — mai ales în anumite timpuri. Nu și-a trădat prietenii și a suferit când s-a socotit părăsit de vreunul.

Se desparte de noi, plecând pe drumul cel de obște către alt tărâm.

Nu se cuvine nici unui muritor să se amestece în hotărâri ce aparțin numai Nepătrunsului. Dar ne poate fi îngăduit să nădăduim că un om cu calitățile sale de gând, de suflet și de credință va fi așezat alături cu Dreptii. Acolo, sufletul său ar însenina încă mai mult, de-ar fi cu puțință, acel tărâm al eternei seninătăți, purtând cu sine surâsul luminos, tineresc și bun a cărui imagine ni-l pecetluiește în amintirea ce-i va fi păstrată mereu nestinsă.

CAMIL MUREȘANU